



© Sanchos Rodrigues

Макс Кідрук — український письменник, мандрівник і популяризатор науки. Автор книжок «Твердиня», «Жорстоке небо», ділогії «Бот», а також роману «Заирни у мої сни», який увійшов до короткого списку премії «Книга року ВВС 2016». Твори перекладені польською, російською, німецькою та чеською мовами.

Уявіть, що на Землі існує місце, яке ніби застигло в часі. Місце, здатне сховати будь-кого, хто прагне втекти від реальності. Уявіть, що для того, аби туди потрапити, достатньо не озиратися й мовчати. Є лише одна проблема: в такому місці часом з'являються речі, страшніші за те, від чого ховаєшся.

Життя сім'ї Грозанів раптово змінюється. Вони переїжджають до нового будинку, і чотирнадцятирічний Марк змушений піти до нової школи. Хлопець начитаний, розумний, але дуже сором'язливий — ідеальний об'єкт для цькування. Щодень більше замикаєшся у собі, він мріє про світ, де немає знущань і безпричинної жорстокості.

Одного дня Марк знайомиться із Сонею, дівчиною з паралельного класу, яка розповідає йому про існування такого світу і про можливість туди потрапити... просто скориставшись ліфтом у їхньому будинку. Хлопчик не розуміє, навіщо Соня вигадує нісенітниці, які легко спростувати, але зрештою вирушає за нею. Він не підозрює, що звичайна мандрівка на десятій поверх загрожує чимось набагато гіршим за руйнування уявлень про реальний світ.

#НОІМ
#100містНОІМ



www.bookclub.ua
ISBN 978-617-12-3865-7



9 786171 123865 7

НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ



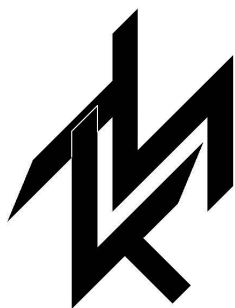
НЕ

ОЗИРАЙСЯ

І МОВЧИ

РОМАН

МАКС
КІДРУК





НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2017 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)
К38

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дякуємо компанії Еможі® за дозвіл
на використання смайлів у тексті книжки

У тексті використано стікери «Персик», «Навчальні будні»
(автор — Олена Савченко), «Спотгі» (автор — Андрій Яковенко)

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Аліна Ачкасова*

Ілюстрація на обкладинці *MiblArt*

ISBN 978-617-12-3865-7

© Макс Кідрук, 2017
© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2017
© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2017

He's walking like a small child
But watch his eyes burn you away.

Iron Maiden.
*Children Of The Damned, 1982*¹

1

— Ти як?

Марк знизав плечима та підтягнув ковдру до підборіддя. Круглі скельця окулярів підкреслювали темні западини довкола очей, роблячи хлопчика схожим на маленького витрішкуватого лорі².

— Нормально.

Дід ковзнув швидким поглядом по книжці на столі, здогадався, що за вечір її не розгортали, зиркнув на вимкнений планшет, край якого вистромлювався з-під подушки, після чого перевів очі на онукове обличчя. Пухкі щоки, крихітна ямка на м'якому підборідді, шовковисте й тонке, злегка закучерявлене на кінцях русяве волосся. Товстуном Марк не був, принаймні поки що, хоча пухова перина і не приховувала воскової м'якості й податливості його тіла. Стегна були широкими, плечі вузькими, на тендітних руках — жодного натяку на м'язи, зате на шиї, коли хлопчак

¹ Він ступає неначе дитя, / Та стережись: його очі пропалюють наскрізь (*англ.*). (*Iron Maiden*, пісня «Діти проклятого», 1982.) — *Тут і далі прим. авт.*

² Лорі (лат. *Lorisidae*) — родина нічних приматів підряду Мокроносі, що поширені у Південно-Східній Азії та Африці. Мають характерні для нічних звірів великі очі, спрямовані вперед.



втискав голову між пліч, з'являлися виразні складки. На відміну від Яни, Маркової мами, Арсен Грозан не переймався надмірною вагою онука. Причин бити на сполох він не бачив: порівняно з іншими дітьми Марк не був аж таким фізично пасивним. Окрім того, Арсен десь читав, що у підлітків таке трапляється: організм накопичує запаси перед стрибком зросту.

Хай там як, Маркові таки справді не завадило би трохи підрости. Хлопчак був малим — мініатюрним, заледве не крихітним. Наступного тижня хлопцю виповнюється чотирнадцять, однак у школі навіть молодші на рік семикласники міцніші за нього.

Марк сторожко блимав з-за скелець, й Арсен раптом зміркував, що ні, не лорі, хлопчак схожий радше на набундючене совеня. Марк здавався надміру зосередженим, проте чоловік знав, що це лиш захисний механізм: насторожена вдумливість приховувала розгубленість і переляк.

— Якщо не хочеш, можеш завтра до школи не йти. За батьків не хвилюйся, я все владнаю. І записку напишу.

Фраза прозвучала недоладно, майже безглуздо, й Арсен це усвідомлював. Просто не знав, що ще сказати. За останні десять хвилин, попри всі намагання, він не видобув із себе жодного слова, що могло би підбадьорити чи допомогти. Щойно народившись, слова кудись провалювалися, тонули в мозку, неначе каміння. Та й узагалі говорити було важко — в буквальному сенсі, — так наче хтось заморозив м'язи навкола рота.

Марк насупився та мотнув головою.

— Ні, я піду, все нормально.

Арсен відвернув голову та глянув у вікно. Сонце сіло, проте на горизонті, затиснута між землею та рваними зимовими хмарами, ще яскріла червона смужка, фарбуючи рожевим західну околицю Рівного. Будинок, у якому вони трохи більше ніж півроку тому придбали квартиру, розта-

шовувався в центрі міста, на тихій і короткій, завдовжки із сотню метрів, вулиці Квітки-Основ'яненка. Поруч багатоповерхівок не було, тож із висоти восьмого поверху шістдесятисемірічний Арсен бачив нічне місто немов на долоні.

Тим часом Марк не зводив прискіпливого погляду з діда, і поступово на хлоп'яче обличчя поверх старанно приховуваної розгубленості свіжими мазками лягало здивування. Дід не мав вигляду ні змарнілого, ні пригніченого — жилага фігура досі нагадувала пророслий на сухому ґрунті бур'ян, — однак шкіра на кутастому лиці здавалася присипаною пилом, а риси обважнілими від думок, які він марно намагався витравити з пам'яті. Мабуть, чи не вперше Марк не помічав задержуватих вогників у обведених зморшками дідових очах, вогників, що виявляли абсолютне, майже містичне розуміння того, як працює цей світ і як ухилятися від його ударів. Хлопець не міг збагнути, чому його дід, який завжди знаходив відповіді на будь-які запитання, якому кількома словами вдавалося вирішити будь-яку проблему, має вигляд якийсь... невпевнений. Це заливало груди огидним почуттям безсилля. І ще — розчаровувало. Марк пригадав, як на початку минулого літа, за тиждень до переїзду до нової квартири, він разом із найкращим другом Тімою (хоча навряд чи слово «найкращий» тут доречне, оскільки справжніх друзів у Марка не було) підпалили знайдену в дворі пластикову пляшку з-під кока-коли. Хлопець на мить заплющив очі, згадуючи, як пляшка розм'якала й зминалася під вогнем, а потім звів погляд на засмагле, ледь видовжене обличчя діда і подумав, що спостерігає щось подібне, тільки не з пластиком, а з плоттю. Арсенові губи залишалися стиснутими, проте лінія підборіддя втрачала чіткість.

— Мама дуже знервована, — сказав Арсен. — Її уже тричі телефонували батьки Гришиної.

— Я чув.

«Ще б пак ти не чув». Під час третього дзвінка Яна, завжди привітна та врівноважена, не стрималася і почала кричати у відповідь. Віктор, Арсенів син, гримнувши дверима, зачинився у спальні, а сам Арсен стояв, переминаючись з ноги на ногу, і не знав, що робити. Він розумів, як після того, що сталося з Юлею Гришиною, почуваються її батьки, усвідомлював, що Яна, в принципі, не має права підвищувати голос, але водночас не міг збагнути, якого дідька батьки тієї бідолахи хочуть від його невістки та сина. Так наче Яна чи Віктор могли чим-небудь зарадити. Так наче його онук винен, що опинився біля того будинку.

— Батько ще читає або вдає, ніби читає, а мама вже лягла, я переконав її дати тобі спокій. — Привид розгубленої посмішки майнув стомленим обличчям. — Сподіваюсь, до завтра вона трохи вгамується, та й ти прийдеш до тями.

Марк знову кивнув (голова опустилася — ніс на секунду сховався за краєчком ковдри — і повільно піднялася). Потім повторив утретє:

— Все нормально, діду.

Хоча, певна річ, ні, все було далеким від нормального. Вони обоє це усвідомлювали.

Широко розплющені зеленкувато-сірі очі хлопця не відлипали від дідового лиця.

— Мене тепер називають Малюк Мордор, — ледь чутино зронив він.

— Хто?

— Адріан... Орест... ну, інші теж. Навіть дівчата.

— Вони зачіпали тебе? Казали в обличчя?

— Ні, але я чув, як вони говорили між собою.

— Це через того другого хлопця... — Арсен поводив губами з боку на бік, згадуючи прізвище, — ...через Шпакевича?

— Так, і через Тоху теж.

Чоловік похитав головою. Хто ж знав, що так складеться?

— Але ж ти розумієш, що це лише збіг.

— Так, — промовив Марк, — я розумію, — і стримався, щоб не закінчити: зате вони не розуміють.

— Тоді не зважай. Поговорять і заспокояться.

— Я не зважаю.

І вони замовкли.

Арсен знову втупився у вікно. Ніч розчавила червону смужку над горизонтом, і тепер підсвічене вогнями місто мовби зависло в чорноті. Марк лежав, склавши під ковдрою руки на грудях, і чекав на запитання про те, що він робив у будинку на Міцкевича... до того, як натрапив на Гришину. Після чого — він знав — доведеться все розповісти. Хлопець ніколи не обманював діда, та й зараз відчував, що не зможе, попри те що мусить. Тобто потреби обманювати не було, але й сказати правду він не міг. Соромився. Якби перед ним сиділи мама та батько, Марк ще якось би викрутився. Не через те, що батьки більш довірливі чи менш проникливі, зовсім ні, просто його стосунки з дідом були особливими. Винятковими, як казала бабуся. Відтоді як Марк почав усвідомлювати себе, ні на що інше в питаннях пізнання світу він не покладався так, як на судження діда, а тому розумів: збрехавши, він більше не зможе спокійно дивитися в дзеркало, вважатиме себе кінченим зрадником чи щось таке. Ставало бридко вже від того, що така думка з'явилася в голові.

Утім, Арсен нічого не запитав — їм обом не подобалася ця розмова. Того вечора, розмовляючи, вони почувалися так, наче опускалися на дно замуленого озера, тож, коли Арсен підвівся, незграбно побажав на добраніч і вийшов з кімнати, обоє — і дід, і онук — відчули полегшення.

Чи не вперше в житті вони відчули полегшення, залишаючи один одного на самоті.



2

Довго потому, як Арсен пішов, Маркові не вдавалося заснути. Нічних кошмарів він не боявся: два роки тому, коли хлопцю виповнилося дванадцять і він тільки почав набирати вагу, дідусь у звичній ненав'язливо-виваженій манері пояснив, що таке смерть. Чому дідусь, а не батько? Віктор Грозан ніколи не знаходив часу на сина, і що гірше — ніколи надто не переймався тим, що не може його знайти. Це було однією з причин, чому в січні 2010-го, пропрацювавши десять років старшим помічником на ролкері¹ «Höegh Trotter» і так не дочекавшись посади капітана, Арсен Грозан не став продовжувати контракт із норвезькою компанією «Höegh Autoliners». Бачачи, як його син повторює ті самі помилки, яких він сам припускався у молодості, Грозан-старший вирішив повернутися до України. Раніше, ще на посаді третього помічника контейнеровоза невеликої роттердамської компанії «Langbroek Seaways BV», Арсен захопився популярною наукою. Все почалося з «Короткої історії часу» Стівена Гокінга та «Космосу» Карла Сагана, які він узяв почитати в одного з капітанів «Langbroek Seaways». Після них заходився шукати подібні книжки в кожному порту. Тож після повернення до Рівного, не маючи навичок спілкування з дітьми та навіть приблизного плану, як завоювати прихильність онука, Арсен Грозан узявся підкидати Марку науково-популярні книги. Спочатку прості — про техніку, Землю, Сонячну систему, в яких картинок було більше, ніж тексту, а згодом складніші — про розвиток науки, космологію, еволюцію, будову людського тіла та навіть

¹ Ролкер — велике вантажне судно для перевезення колісної техніки та вантажів, яке завантажують і вивантажують через носові, бортові чи кормові ворота за допомогою автотранспорту чи спеціальних тягачів. В англійській термінології «ролкер» також позначають *roll-on/roll-off ship* (корабель класу «вкотився/викотився») чи *vehicle carrier* (дослівно — «машиновоз»).

теорію відносності. Чоловік ретельно відбирав те, що давав читати онуку: дбав, щоби книги не містили математики чи чогось такого, що може відлякати підлітка, і водночас були достатньо складними, щоб поступово розвинути у хлопця правильне з наукової точки зору розуміння природи та всесвіту.

Утім, жодна з тих книжок не давала відповіді на запитання, що відбувається, коли дразлива пауза між ударами серця розтягується до безкінечності, а тому пізньої осені 2014-го, на другий день після похорону бабусі Валі, Арсенової дружини, Марк попросив діда пояснити: що стається з людиною після смерті. Хтозна-як Арсен віднайшов у собі сили відповісти. Сьогодні Марк не пам'ятав і половини тієї розмови, та все ж пригадував, що дід розповідав, як зупиняється серце, як після зупинки кровообігу до нейронів — крихітних структурованих шматочків плоті, з яких складається мозок людини, — припиняється надходження кисню, як нейрони гинуть від гіпоксії, після чого на електроенцефалограмі зникають коливання та залишаються прямі лінії, що вказує на те, що думки, пам'ять, свідомість — усе, що робить людину людиною, — безслідно зникають. Вуаля — ось це і є смерть. Дванадцятирічний Марк посоромився уточнити, що таке електроенцефалограма, проте того, що зрозумів, вистачило, щоб сформулювати у нього неpritаманне його вікові, цілковито позбавлене містичності усвідомлення смерті. Тож хлопець не боявся тіней, що піднялись із закутків кімнати, коли останні кволі промені призахідного сонця сповзли за горизонт. Вимкнувши світло, він лежав із заплученими очима та длубався у спогадах про день, що минув.

Ближче до півночі хмари стоншилися, а згодом розійшлися. Марк розплющив очі та почав розглядати сріблястий вінець довкола місяця. Що було дивно — дивно навіть для нього самого, — він думав не про Юлю, не про

розпростерте, неприродно скорчене тіло, з дико викрученими кінцівками, біля своїх ніг. Чомусь думки завертали до інциденту, що трапився місяць тому, коли він із батьками повертався з відпочинку в Львові. Віктор обіцяв звозити їх до аквапарку ще за місяць до того, як вони перебралися до нової квартири, проте ніяк не міг знайти час. На початку 2015-го батько влаштувався на нову роботу — керівником мережі меблевих салонів «Затишна кімната» у Рівненській і Волинській областях — і впродовж року зі шкіри пнувся, щоб виконати перший план. Лише наприкінці січня 2016-го йому вдалося вирватися з роботи. П'ятничного вечора вони виїхали машиною з Рівного (Арсен, сказавши, що за життя достатньо надивився на воду, залишився вдома), переночували у львівському готелі, після чого всю суботу провели в аквапарку «Пляж».

Назад вирушили в сутінках. Марк сидів на пасажирському сидінні праворуч від Віктора, Яна напівлежала на задньому. Кілометрів за двадцять від Львова погода зіпсувалася: з обважнілих, навислих низько над дорогою хмар повалив мокрий лапатий сніг. Якийсь час сніг танув, не долітаючи до землі, проте температура неухильно падала, і невдовзі дорогу почало замітати. Перед Бродами снігопад посилювався, і видимість погіршилася так, що Віктор — попри те що його «Nissan X-TRAIL» непогано тримався нечищеної, вже цілковито білої дороги, — був змушений скинути швидкість до 80 км/год.

Одразу за Бродами потягнувся ліс. Пониклі від наліпленого снігу дерева обтискали трасу з обох боків, неначе намагаючись розчавити її, виштовхати з-поміж себе. Відтоді як проминули місто, зустрічних машин не було. Віктор почувався розслабленим і, мабуть, саме тому прогавив темний клубок, що вигулькнув у розмазаному снігопадом світлі фар праворуч від дороги. Марк виявився уважні-

шим. Уловивши невиразний силует, що відокремився від найщільніших тіней у підліску та метнувся напереріз машині, хлопець сіпнувся й навіть устиг гукнути:

— Тату!

Та було вже пізно. Кросовер струсонувало так, наче під капотом розірвалася граната. Яна перелякано скрикнула, Віктор інстинктивно вдарив по гальмах, учепившись руками в кермо. Марка підкинуло над сидінням, а потім пожбурило вперед. Якби хлопець не був пристебнутим, то, майже напевно, розбив би лоба об передню панель. «Nissan» занесло. Втім, Віктор швидко повернув контроль над машиною: зняв ногу з гальма та викрутив кермо в напрямку заносу. Кросовер вирівнявся та через кілька секунд плавно зупинився на узбіччі.

— Що це було? — перелякано блимнув хлопчак.

Віктор мовчки відстебнув ремінь безпеки та прочинив дверцята. Тієї самої секунди за ручку своїх узявся Марк. Яна гримнула:

— Не виходь!

Проте хлопець її не послухався. Вони з батьком одночасно вискочили з машини на сніг, обійшли авто й стали перед капотом.

Номерний знак висів на місці, фари — цілі, взагалі особливих пошкоджень не було, лише в нижній частині заліпленого снігом бампера проступала вертикальна тріщина завдовжки п'ять сантиметрів, з якої стирчав жмут сірувато-коричневої шерсті.

— Бампер у нормі? — наелектризованим від адреналіну голосом озвався хлопець. Його трусило чи то з ляку, чи то з холоду.

Віктор не відповів. Він начебто й не помічав сина поряд. Потім, упершись долонями в коліна, нахилився, зблизька обстежив жмут шерсті та промимрив:

— Схоже на піську.

Затиснута в щіліні шерсть справді нагадувала... те, що назвав Віктор.

Марк пирснув. Батько скоса глипнув на хлопця.

— Я це вголос сказав?

— Ага.

Судомна, зацімліла посмішка.

— Не говори матері.

— Не буду.

Із внутрішньої поверхні бампера на сніг скапувала кров. Віктор став на коліно та зазирнув під машину. Днище також було темним від крові, де-не-де до захисної панелі поприлипали крихітні, вимашчені кров'ю шматки шкіри й шерсть, але поза тим — більше нічого. Хай там кого вони збили, істоту проволокло під машиною, і тепер вона лежала на дорозі, десь позаду машини.

Хекнувши — з рота вилетіла хмарка пари, — Віктор підвівся. Марк сховав руки під пахвами й тремтів, аж зубами вицокував.

— Ну що? — запитав у батька.

Чоловік витягнув шию та понад дахом кросовера обмацав поглядом дорогу. Мотор приглушено працював. За кузовом підсвічена червоними габаритними вогнями у повітря здіймалася пара з вихлопної труби. Далі починалася пільма. Жодних ліхтарів на узбіччі, жодних машин — ні ззаду, ні попереду. За десять метрів від автомобіля дерева обабіч дороги, сніг і навіть сама траса зникали, неначе провалюючись у наповнену завиванням вітру чорноту.

Чоловік подивився на сина й кивнув на «Nissan».

— Пішли, ти змерз.

Вони повернулися до салону. Опустившись у водійське крісло, Віктор механічно защебнув пас безпеки та поклав руки на кермо. Яна нахилилася до передніх сидінь. Її лице було блідим.

— Що там?

— Тріщина в бампері, — скупко прокоментував чоловік. — Але нічого серйозного.

— Кого ми збили? — хукаючи на долоні, запитав хлопець.

Віктор знизав плечима.

— Можемо розвернутись і поглянути.

Ніхто не заперечив. Навіть Яна промовчала. Так ніби це могло щось змінити. Так ніби це було аж так необхідно. Віктор секунду повагався, після чого відтиснув стоянкове гальмо, зиркнув у бокове дзеркальце, переконавшись, що позаду немає машин, і почав розвертатися. Злегка пробуксовуючи, «Nissan» перетнув невидиму під снігом розділювальну лінію та розвернувся на 180°.

Щойно світло фар витяглося вздовж осі дороги, Яна оглушливо кавкнула й затулила обличчя руками.

— Сука! — вихопилося у Віктора. — А-а... — верхня губа інстинктивно задерлась, оголивши верхні зуби.

«На хріна було розвертатися?!»

Фари висвітили довжелезний закривавлений слід, що, наче подряпина, червонів на снігу. На його кінці здригалась у конвульсіях жахливо понівечена істота завбільшки з великого собаку.

— Не дивися! — Мама стиснула Маркове плече.

Хлопець відсмикнув плече та хотів огризнутися, сказати щось на кшталт: «Мам, мені не п'ять років!», але слова зав'язли в зубах. Він не міг відвести погляду від місця, де темрява затирала контури дороги. Тварина лежала на краю освітленої пласкими променями ділянки, впершись гостроносою мордою в сніг; розсіяне світло та п'ятьма дивовижно перепліталися, від чого складалося враження, мовби у звернених на машину очах розгоряється яскраве полум'я. Те, що Віктор спершу сприйняв за конвульсії, насправді було спробами підвестися. Передні лапи тварини вже відмовили — безпорадно теліпалися вздовж

тулуба, — зате задні відчайдушно загірбали сніг, штовхаючи вкрите сріблястим хутром тіло в бік лісу.

— Паскудство, — прошипів Віктор, спостерігаючи те, як під час чергової спроби встати із розірваного живота на побурілий від крові сніг, паруючи, вивалюються нутрощі.

— Розвертайся! — Яна сховала голову за сидінням. — Господи, на що ти чекаєш?! Поїхали звідси!

— Тату, хто це? — Маркові здалося, начебто хтось, почавши аж із низу, від кишечника, здавлює шлунок, помалу підіймаючи нагору його вміст — достоту так, як ми витискаємо зубну пасту з майже порожнього тюбика. Тремтяча рука інстинктивно потяглася до рота.

— Борсук. — Віктор чітко розрізняв характерну морду: маленькі вуха, дві паралельні чорні смуги від очей до крихітного носа, біла шерсть на одутлих щоках. Із пащі витікала спінена кров. Чоловік струснув заціпеніння, викрутив кермо та натиснув на педаль газу, проте кросовер не рушив з місця — передні колеса із сичанням забуксували в снігу. — Твою маму! Блядський борсук!

— Віку! — хрипнула Яна. Без косметики її тендітне, лиш недавно позначене зморшками обличчя стало схожим на дитяче. — Стеж за мовою!

Марк позеленів, спробував вдихнути, проте легені як склеїлися. Шокований, поглядом не відлипав від борсука. Хлопець ніколи нічого подібного не бачив: тварині кінець, це однозначно, проте життя, що трималося на волоссині, виявляло якусь ірраціональну впертість. Якась безрозсудна стійкість, сліпе бажання жити були сильнішими за плоть, примушуючи борсука напруженими поштовхами просуватися до узбіччя, під захист лісу.

Віктор здав назад, після чого спробував звільнитися із замету. «Nissan» зрушив на півметра й знову застряг.

— Бляха!

— Вікторе!

— Та добре, добре!

Нарешті чоловік здогадався перемкнути фари на ближнє світло — конаючий борсук зник у п'їтьмі, — і тїєї самої митї X-TRAIL, смикнувшись, вискочив із виритих колеса-ми вибоїн. Через секунду вони вже мчали на північ.

Марк не мав проблем із усвідомленням смертї як явища, натомість його дивувало, якою рїзною може бути реакція на смерть. Тїєї суботи, дорогою зі Львова, від вигляду борсука із розкиданими на снїгу нутрощами він ледве не виблював, пізніше, вже вдома, довго не міг заснути, а коли зрештою заснув, йому до ранку снилися кошмари. Справжні, чорт забирай, жахїття! І тепер хлопцю не давав спокою дивний факт: з якого боку не поглянь у стократ жахливїша загибель однокласницї майже не викликала емоцій. Він перелякався, коли побачив Юлю Гришину, проте жалю чи відрази не відчув. Нї тоді, нї зараз. І власна байдужїсть залишала по собі дошкульне, нїби кїстка в горлі, відчуття дискомфорту.

Марк знову прокрутив у голові подїї того дня аж від початку. Уранці він похапцем поснїдав і вибрався з дому на чверть години ранїше нїж зазвичай. Пройшов — майже пробїг — повз Обласне управління нацїональної полїцїї. Вулицею Пушкїна спустився до школи, проте не заходив — до уроків було ще пївгодини, — натомість Пластовою, що закінчувалася глухим кутом, пїднявся до готелю «Мир», повз готель вийшов до Мїцкевича і перескочив на інший бїк. За пївсотні кроків на північ від «Миру» пнула-сь до неба пошарпана часом дванадцятиповерхївка. Хлопець пїдступив до дверей єдиного пїдїзду та по черзї натиснув на домофонї 5 та 8.

Дверї майже відразу відчинилися.

У пїдїзді було темно, повітря здавалося важким від во-логи та просякнутих цвїллю пїдвальних запахів. До лїфта Марк не звернув. Лїфт був старим, як і будинок, і гнїтюче

тісним — достоту як труна. Одного разу Марк уже застряг, просидів недовго, тільки п'ять хвилин, але цього вистачило, щоб відбити бажання заходити до роздובаної й погано освітленої кабіни. Двічі зупиняючись, щоби перевести подих, хлопець піднявся на десятій поверх сходами.

Ніка чекала біля прочинених дверей. Середнього зросту, з округлими стегнами, чорним, стягнутим у гульку волоссям і великими мигдалеподібними очима.

— Привіт, — усміхнулася вона. — Приніс?

Намагаючись погамувати хекання, Марк скинув із плеча рюкзак і дістав два акуратно складені аркуші у клітинку.

— Ось.

Запах дешевих парфумів лоскотав ніздрі.

— Клас! — Дівчина схопила аркуші, розгорнула, пробіглася очима по написаному. — Це все?

— Ага.

— Так багато!

— Там одна задача на теорему, обернену до теореми Піфагора... ем-м, я розв'язав її двома способами, можеш вибрати, який тобі більше сподобається.

— Ага. Добре.

— Якщо хочеш, я поясню, який з них...

— Та ні, не треба.

Ніка відмахнулася, пірнула до кухні та почала квапливо — не сідаючи, лише ледь схилившись над столом, — переписувати рядки символів і цифр із Маркових аркушів у свій зошит. Хлопець ніяково тупцяв у коридорі. Він знав, що вони самі — батько Ніки жив окремо, матір працювала на «Рівнеазоті»¹ й рано виходила на роботу, — та попри це почувався незручно. Як, у принципі, завжди. Щоразу коли він приходив до неї додому, Ніка оточувала себе аурую привітної неприступності. Марк сконфужено спостерігав

¹ ВАТ «Рівнеазот» — один із найбільших заводів хімічної промисловості України.

за дівчиною та міркував, що вона зовсім не схожа на ту Ніку, з якою він вечорами переписується у VK, що це ніби як дві різні людини. Глибоко в душі хлопець усвідомлював, що це твердження недалеко від істини, проте лякався цих думок і вперто виштовхував їх зі свідомості. А дарма. Ніці не подобалися його приходи. Одначе мусила терпіти. Щоразу перед тим вона натякала, що можна було би сфотографувати завдання на планшет чи на телефон, а потім переслати їй, і щоразу Марк що-небудь вигадував, щось цілковито безглузде — то камера не працює, то Інтернет повільний, — напрошуючись прийти до Ніки додому.

Тож він стирчав на килимку в порозі та крадькома позирив на дівчину. Ніка була в джинсах і білій футболці, що ефектно напиналася на акуратних грудях. Вона начебто навмисно нахилилася так, щоб Марк дивився просто на заглибину поміж ними. І хлопець дивився, не мігши відірвати погляду — уявляв, наче бачить темні набряклі соски, — і відчував млосну слабкість, немовби щойно здав кров на станції переливання.

— Який у тебе перший урок? — запитала дівчина.

— Е... — Марк стрепенувся. — Історія... по-моєму.

Ніка кинула на нього погляд і м'яко проказала:

— Якщо запізнюєшся, то можеш іти.

— Але я... — він боягузливо потупився, — можемо почекати.

— Ні, не хочу тебе затримувати. — Дівчина облишила списування та підступила до Марка. — Біжи! Я ще маю зібратися, і всяке таке. Тобі буде нудно, — вона торкнулася до його плечей і всміхнулася. — Дякую! Спишемося ввечері.

— Обов'язково!

Придумуючи виправдання її холодності, Марк збігав сходами, коли несподівано у переході між дев'ятим і восьмим поверхами наштовхнувся на Юлю Гришину. Невисока білявка з круглим обличчям, коротеньким каре та брекетами

на верхніх зубах, які, втім, їй навіть трохи личили. Марк не вважав Юлю красунею, проте знав щонайменше трьох старшокласників, які впадали за нею. Хлопець і дівчина зупинилися, поглянули один на одного: Марк — зі здивуванням і притлумленим соромом, так начебто однокласниця могла прочитати його думки, Юля — якимось олов'яним, заглибленим у себе поглядом.

Десятки разів пропускаючи через м'ясорубку пам'яті цей епізод, Марк намагався пригадати, чи не вловив чого-небудь дивного. Чи не мала Юля зацькованого вигляду? Чимось розчарованою? Більш засмученою, ніж зазвичай? Безрезультатно. Хай як намагався, хлопцеві не вдавалося відновити у пам'яті нічого, що могло би насторожити його. Тієї миті він зациквився на одному: Гришина не повинна дізнатися, що він приходив до Ніки Терлецької.

— Ти куди? — вихопилось у нього.

Пауза.

— Нагору.

Хіба що голос. Її голос був дивним. Схожим на шкрябання напіврозчавленої комахи.

— Добре.

І вони розійшлися.

На сьомому поверсі Марк зупинився, прислухався, проте Гришина не повернула до квартири Ніки, а продовжувала підійматися.

Надворі хлопець викинув однокласницю з голови. Кілька секунд постояв на ганку перед під'їздом, тамуючи тремтіння в колінах, а ще міркуючи, чи не варто було виявити настирливість і запроситися на чай або — у нього занило в паху від такої думки — запросити Ніку в кіно, а тоді рушив у бік готелю.

Він не ступив і п'яти кроків. Високо вгорі щось дренькнуло, а потім — дивний шурхіт. Марк задер голову й побачив, як щось летить повз балкони, як йому тоді здалося,

просто на нього. Наступної миті тіло Юлі Гришиної врізалося в землю за півтора метри від нього. Хлопець інстинктивно відсахнувся і, певна річ, не відразу зрозумів, що то Гришина. Спершу подумав, що то з одного з балконів випав якийсь чи то килим, чи то мішок із одягом, а потім помітив великі трапецієподібні окуляри — понівечені до невпізнання, — крізь скельця яких хвилину тому Гришина дивилася на нього несфокусованим апатичним поглядом, і кров, що розповзалася вологим асфальтом.

Виступ багатоповерхівки затуляв їх від проспекту Миру, де завжди людно та постійно шмигають машини. На Міцкевича, як на зло, на ту мить нікого не було, тож єдиним, крім Марка, свідком падіння виявився огрядний таксист, який сидів у припаркованому на розі готелю Lapos'і. Чоловік вийшов з авто, проте переходити дорогу не став. Якийсь час він перелякано глипав на Марка та на розпростерте біля його ніг тіло, після чого схопився за мобільку й узявся викликати швидку.

Марк пригадував мляве, напрочуд невиразне відчуття важкості в животі, ніби переїв і от-от почнеш блювати, але поза тим — нічого. Він витріщався на кучугуру м'яса, яка нещодавно була його однокласницею, і не відчував нічого, крім отупілого подиву. Не було того пекучого відчаю, як тоді, на затиснутій лісом дорозі за Бродами, коли здавалося, начебто під тобою горить земля і ти нічого із цим не можеш удіяти.

Хлопець остовпів, розгубився, не знав, що робити.

Стояти й чекати?.. Але кого?

Піти геть?.. Це, мабуть, теж не зовсім правильно.

Марк побачив таксиста, який, затинаючись, несамовито горлав у телефон на іншому боці вулиці, і нарешті знайшов, за що вчепитися. Дістав із задньої кишені джинсів китайський смартфон «Meizu» і зателефонував єдиній на світі людині, якій міг зателефонувати в такій ситуації.

— Діду, — сказав він, коли коротка вібрація сповістила про налагодження з'єднання, — Гришина з мого класу загинула. По-моєму, вона зістрибнула... вона викинулася з... з даху дванадцятиповерхового будинку, що біля «Миру»... Ні, діду, ні, ти не зрозумів: вона лежить біля моїх ніг.

3

На ранок Марк почувався радше інакше, ніж краще. На календарі була п'ятниця, 26 лютого. Того дня першою в розкладі 8-А стояла біологія, проте ще вчора клас попередили, що уроку не буде. Вчителька захворіла, інша, що могла би вийти на заміну, сиділа вдома з хворою дитиною, а в просякнутому панікою, метушливому бедламі, на який перетворилася 15-та школа після звістки про самогубство Гришиної, не знайшлося нікого, хто хотів би паритися перестановкою уроків.

Жахи Марку не снилися, та він однаково не виспався. Якийсь час хлопець крутився в ліжку, міркуючи, чи не поспати довше, але зрештою виліз з-під ковдри та вирішив іти снідати разом із батьками.

Почистивши зуби, Марк пройшов до кухні. Тоскно зиркнув на вівсянку, перевів очі на тарілку з нарізаними фруктами посеред столу, подумав, що не хоче навіть їх. Тоді сів за стіл.

— Доброго ранку! — Мама поставила перед хлопцем чашку з паруючим чаєм.

Піднявши очі на сина, Віктор мовчки кивнув. Марків батько — опасистий чоловік середнього зросту з невиразним, неначе виліпленим із м'якої глини підборіддям, блискучою зализаною, що здавалася продовженням блілого лоба, та крихітними долонями — був зовсім не схожим на жилявого Арсена та мав вигляд значно старшого від своїх років. Улітку, коли звикле до південного сонця обличчя

старого моряка миттєво вкривалося засмагою, сорокаоднорічного Віктора та його шістдесятисемирічного батька можна було сприйняти за однолітків. Лиш очі — неспокійні кружальця кольору спресованого льоду — вказували на те, що вони члени однієї родини.

Арсен спробував усміхнутися.

— Привіт, малий!

Усі четверо вдавали, наче це звичайний ранок, наче невидимі нитки, що тягнуться в минуле, можна просто так узяти й обрубати.

Марк розгладив пальцями мішки під очима — він був без окулярів — і буркнув щось невиразне у відповідь.

Яна сіла за стіл, узялася за кашу, проте майже відразу відклала виделку, нервовим жестом заправила волосся за вухо й озвалася:

— О котрій учора почалися уроки?

Запитання прозвучало неприродно. Вона добре знала, коли в сина починаються заняття.

— О восьмій тридцять. — Хлопець сидів, понуро втупившись у тарілку.

Яна коротко гмикнула. Віктор наступив їй на ногу під столом, однак дружина сигнал проігнорувала. Легке тремтіння голосу виказувало, як серйозно вона ставиться до наступного запитання.

— Марку, можеш мені пояснити... — у грудях раптом закінчився кисень, однак жінка швидко опанувала себе, — я би дуже хотіла, щоб ти пояснив, що робив біля того будинку о восьмій ранку.

Марк, не підводячи голови та не рухаючись, почав повільно набирати в легені повітря. Погляд лишався притуманеним, однак мозок гарячково працював. Запитання поставила мама, відповідатиме він мамі, а отже, — технічно — брехатиме їй, а не батькові чи діду.

Він тихо почав:

— Я заходив до... — й аж зубами клацнув із розпачу. Він хотів сказати, що заходив до друга, та надто пізно збагнув, що після переїзду друзів у цій частині Рівного в нього ще не з'явилося.

— До кого? — Яна намагалася посміхатися, та попри це мала такий вигляд, ніби проковтнула павука й тепер чекає на відповідь, чи був він отруйним.

Марк звів очі. Мамин погляд тиснув, як приставлений до лоба палець. Раптом щось чорне зринуло в його грудях і звузило погляд. Хлопець насупився і труснув головою так, ніби у вухо потрапила вода.

— Ні до кого! — несподівано для самого себе він гаркнув так голосно, що Яна відсахнулася. Її долоня смикнулася, зачепила виделку, і та, гучно дзенькнувши, впала на підлогу.

— Марку? — Брови здибилися дугами.

— Відчепись від мене! — закричав хлопець. — Чого ти пристала?! Я ні до кого не ходив!

Жінка розгублено закліпала. Шукаючи підтримки, подивилася на Віктора. Чоловік сердито втупився у сина, проте не озвався та з якимось дивним виразом — чи то подиву, чи то роздратування — на лиці перевів його на Арсена. Дід продовжував жувати вівсянку так, наче нічого не відбулося. Наче взагалі сидів на кухні сам.

Янина розгубленість швидко поступилася гострому невдоволенню.

— Це що таке?!

Марк відсунув тарілку з кашею та підхопився. Чорна хвиля спала, зі щік на шию поповзли червоні плями — він сам не знав, що це таке.

— Мені треба до школи, — зіщулившись, зронив хлопець.

— Стій! — гукнула Яна.

Марк не послухався і, ще дужче втиснувши голову між пліч, вискочив із кухні.

ПЕРЕЛІК МУЗИЧНИХ ТВОРІВ, РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЛЯ ПРОСЛУХОВУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОЧИТАННЯ

1. From Ashes To New — Through It All.
2. Devour The Day — Good Man.
3. Otherwise — Silence Reigns.
4. Iron Maiden — The Clairvoyant.
5. In Flames — Like Sand.
6. A Broken Silence — Are You Not Entertained?
7. From Ashes To New — Who's Laughing Now.
8. Through Fire — Stronger.
9. Devour The Day — You And Not Me.
10. Metallica — ManUNkind.
11. Immediate Music — Serenata Immortale.
12. From Ashes To New — Every Second.
13. Devour The Day — Crossroads.
14. Анна Трінчер & One Reason — Light Up The Sky.
15. Twenty One Pilots — Stressed Out.
16. Ariana Grande ft. Nicki Minaj — Side By Side.
17. Devour The Day — Quicksand.
18. Фіолет — Пусте.
19. Through Fire — Breathe.
20. Otherwise — I Don't Apologize (1000 Pictures).
21. In Flames — The Truth.
22. Devour The Day — Handshakes To Fist Fights.
23. Avery Watts — Enough.
24. Metallica — Spit Out The Bone.
25. A Broken Silence — Hope.
26. In Flames — Underneath My Skin.
27. Iron Savior — I Surrender.

Літературно-художнє видання

КІДРУК Макс
Не озирайся і мовчи
Роман

Керівник проекту *М. Г. Шакура*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *О. А. Веремчук*
Художній редактор *А. В. Ачкасова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *В. М. Немашкало*

Підписано до друку 10.08.2017. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 26,88.
Наклад 8000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com



- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
 - на сайті Клубу: www.bookclub.ua
 - у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом
- Надсилається безплатний каталог**

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@bookclub.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Кідрук М.

К38 Не озирайся і мовчи : роман / Макс Кідрук. — Харків :
Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 512 с.

ISBN 978-617-12-3865-7

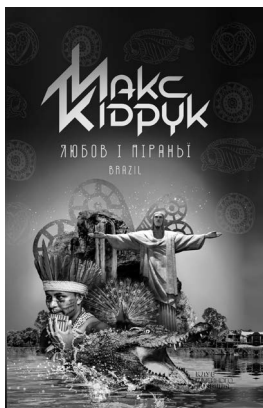
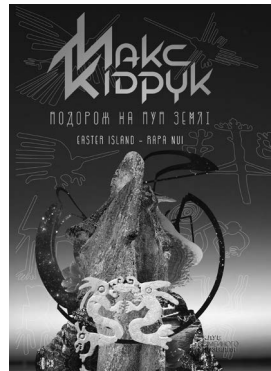
Уявіть, що на Землі існує місце, яке ніби застигло в часі. Місце, здатне сховати будь-кого, хто прагне втекти від реальності. Уявіть, що для того, аби туди потрапити, достатньо не озиратися й мовчати. Є лише одна проблема: в такому місці часом з'являються речі, страшніші за те, від чого ховаєшся.

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)



Моторошний нічний аеропорт Лінате — у ду-сі Стівена Кінга... Багатолюдний гамірний фестиваль із запальними танцями та підступним мескалем... Легендарні борці-лучадори, чий сміливість і жорстокість виявилися міфом... І нескорений дух давнього племені майя, який досі живе у смарагдових джунглях... Переживши разом з автором найяскравіші миттєвості цієї подорожі, сповна насолодившись його іскрометним гумором, важко не погодитись: заради здійснення Мрії таки варто відважитися на найбожевільніші пригоди!

Двоє зятятих холостяків — українець Макс і чех Ян — мріяли побачити зорі над островом Пасхи. І перетворили її на план Експедиції, до якого загадкова й пристрасна Південна Америка внесла свої корективи... Хуртовина на самому екваторі чи помста богів за поцуплений з химерного кладовища сувенір, смертельна піщана пастка в пустелі Атакама чи вологе пекло джунглів — ніякі перепони не зіпсують настрої веселим мандрівникам. І лише на острові Пасхи — на Рапа Нуї, Пупі Землі, — де час в'язне, наче у патоці, біля кам'яних велетнів моаї, вони, доторкнувшись до однієї з найбільших таємниць людства, з повагою відступлять...

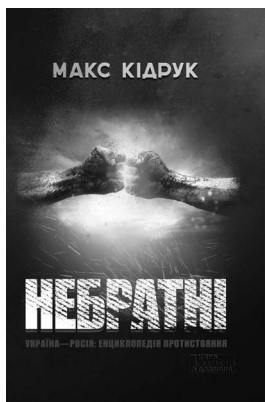
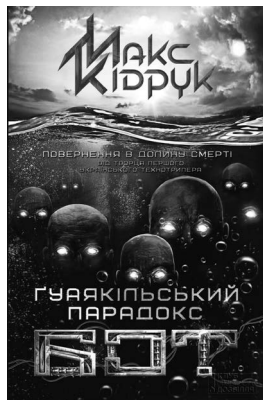


Навряд чи буденщина схожа на хижих піраній, що ладні пошматувати та проковтнути твою заповітну мрію. Швидше — на тихе болото, де у баговинні поснули від лінії неповороткі крокодили... І тому, коли наш мандрівник вирішив утекти від нещасливого кохання, він обрав країну карнавалів та довгоногих красунь! Це була перша помилка, бо Бразилія повернулася своїм геть не очікуваним боком. Другою помилкою було вирушити у подорож болотяними джунглями Пантаналу в компанії трьох зніжених столичних клерків... Та оглушливі пташині ранки, кайманові затоки, нічні сафари у вологій савані, купання в річці з піраньями покажуть, хто чого вартий. І доведуть, що справжнє кохання — це теж велика й бентежна подорож!



Його попередник повернувся додому в цинковій труні, але Тимур цього не знає... і, відклавши власне весілля, вирушає до чилійської пустелі, щоб розібратися з ботами. Бот — це супротивник у комп'ютерній грі, просто програма, що наслідує дії людини, — Тимур таких чимало написав, розробляючи 3D-стрілялки. Але хлопець навіть не здогадується, що у пункті призначення на нього чекають створені ним же самим боти, тільки втілені у плоти...

Колишній програміст, киянин Тимур Коршак, найманець Хедхантер та психіатр Лаура Дюпре вирушають до Еквадору на пошуки психоістоти, яка підпорядковує свідомості жителів Гуаякіля, спричиняючи напади жорстокості. У місті Тимура переслідують юрми людей із налитими кров'ю очима. Він здогадується, що психоістота шукає його — програміста, щоб зберегти себе як вид, але не може зрозуміти, як ВОНО заразило таку кількість людей?



«Небратні» Максима Кідрука — це скрупульозна енциклопедія вікового протистояння між Україною й Росією, щедро присмачена авторськими спогадами та прикладами з особистого життя... Систематизована й правдива інформація багатьом відкриє очі на сутність конфлікту, що розпочався не на Майдані 2013 року, а щонайменше за кілька століть до цього.



Багато поколінь намагалися розгадати загадку загубленого міста інків Паїтіті. Згідно з легендами, саме в ньому старовинні племена заховали найбільші запаси золота. П'ятеро друзів вирушають на пошуки цього таємничого міста і, як не дивно, знаходять його. Та чи вони перші, хто доклав зусиль для того, щоб легко розбагатіти?

Вони ще не знають, що із цих місць ніхто не повертався живим...

В аеропорту Париж-Північ сталася трагедія — зазнав катастрофи літак, зібраний на українському заводі «Аронов». Після зіткнення зі снігоочисником, який, здається, раптово опинився на посадковій смузі, вижило лише четверо людей. На місце трагедії вирушає донька конструктора, який спроектував цей літак. Дівчина починає активно розслідувати справу. Але хтось дуже не хоче, щоб вона дізналася правду. Життя Діани та її близьких у небезпеці!



Очевидно, на світі немає дитини, яка б не бачила моторошних снів. Але що робити, якщо жак зі сновидіння поступово переповажає в реальне життя? У дворічного Тео під час нескладної операції раптово зупинилося серце. Упродовж тридцяти шести секунд малюк тримався між татами мертвих і живих. А тоді повернувся. Спливло два роки, перш ніж Мирон Белінський зрозумів, що його син повернувся не сам. Щось прийшло разом із Тео: учепилося і прослизнуло у свідомість, поки хлопчак перебував по той бік лінії, яку більшість із нас перетинає лиш один раз. У відчайдушних намаганнях урятувати сина Мирон виїжджає до Америки, де найновіші досягнення нейротехнологій дають змогу зазирнути в людський сон. Він не здогадується, що ба-

жання допомогти веде до катастрофи, адже найгірше почнеться, коли той, хто оселився у снах маленького Тео, збагне: за ним спостерігають.